

DOKUZUNCU HAFTA DERS NOTU

Kişisel Hayatı Konu Alan Metinler

4. Biyografi

5. Otobiyografi

6. Mektup

Biyografi (Yaşam Öyküsü)

Edebiyat, sanat, spor, sosyal ya da fen bilimleri gibi kendi alanlarında tanınmış, ün yapmış, okurun ilgisini çekecek kişilerin yaşam öykülerini araştırarak okuyana bilgi vermeyi amaçlayan yazı türüdür. Yaşam öyküsü ya da biyografi, geçmişte kalan hayatı ve ona bağlı başarıyı ve ürünü yeniden üretme, deneyimleme ve bunu yaygınlaştırma girişimi olarak değerlendirilebilir. Biyografiler, hem biyografiye konu olan kişilerin toplum tarafından tanınması hem de gelecek nesillere bu kişilerin yaşam öykülerinin aktarılması gibi bir amaca hizmet eder. “Biyografiler tarih, edebiyat tarihi ve tenkit için önemli birer kaynaktırlar.”

Yaşam öykülerinin belli bir uzunluğu yoktur; bazen bir fıkra kadar kısa bazen de bir roman kadar uzun olabilir. Uzunluğu ne kadar olursa olsun yaşam öyküsü yazmak ayrıntılı bir çalışmayı gerektirir. Yaşam öyküsü olabildiğince nesnel olmalı, gerçeklere bağlı kalmalı, anlatımına düş gücü karışmamalı ve belgelere dayalı olarak kaleme alınmalıdır. Yaşam öyküleri yazılış amacına göre farklılıklar göstermekle beraber yazımında dikkat edilmesi gereken belirleyici özellikleri şöyledir:

- Biyografi hazırlanırken belli özellikleriyle toplumun gündeminde yer etmiş kişiler seçilmelidir. Biyografisi yazılacak kişinin çeşitli yönleriyle toplumun bildiği kişilerden seçilmesi, biyografinin yazılma amacına da hizmet edecektir.

- Biyografi hazırlanırken sade ve anlaşılır bir dil kullanılmalıdır. Anlatımda abartıya kaçılmamalı, öznel yani kişiden kişiye değişebilecek yorumlara yer verilmemelidir.

- Yaşam öykülerinde tarihsel gerçeklik en önemli öğedir. Bu nedenle yaşam öyküleri açık, sade ve tarafsız bir görüşle yazılmalıdır.

- Yaşam öyküsü anlatılacak kişinin çocukluğundan itibaren yaşamı ele alınır.

- Yaşam öyküsünde anlatılacak kişinin öğrenim yaşamı, yetişmesini etkileyen başlıca etkenler belirtilir.

- Yaşam öyküsünde kişinin bireysel ve toplumsal özellikleri yansıtılır.

- Yaşam öyküsünde ele alınan kişinin ürettiği değerler, başarıları ve önemi aktarılır.

• Yaşam öyküsü yazımında gerçekler saptırılmaz, kurguya yer verilmez. Gerçekler sanatçı duyarlılığı ile yazılır.

• Yaşam öyküsünde üçüncü kişili anlatım kullanılır.

• Kişinin hayat hikâyesi, olayların oluş sırasına göre anlatılmalıdır. Bu noktada biyografilerin planı gündeme gelmektedir. Biyografiler hazırlanırken kompozisyon yazımında da geçerli olan giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine yer verilmelidir. Giriş bölümünde biyografisi yazılan kişinin doğum tarihi, doğum yeri gibi bilgilerin yanında kişinin ailesi, yetiştiği ortam ve çevresi ile ilgili bilgilere yer verilir. Gelişme bölümünde kişinin eğitim ve iş yaşamında gösterdiği başarılarından, başından geçen olaylardan, üzerinde etkisi bulunan insanlardan ve topluma yön veren özelliklerinden bahsedilir. Sonuç bölümünde ise biyografisi yazılan kişinin çeşitli farklı yönlerinden bahsedilen genel bir değerlendirme yapılır ve varsa eserlerinin bir listesi verilir.

• Biyografiler kısa ve açıklayıcı metinler olabileceği gibi bir roman boyutunda da olabilir. Eğer bir kişinin hayatı romana konu edilmişse bu tür eserlere biyografik roman adı verilir. Bu türün en bilinen örneklerinden biri, Oğuz Atay'ın hocası Mustafa İnan'ın hayat hikâyesini anlattığı *Bir Bilim Adamının Romanı* isimli eseridir.

Yaşam öyküsü, batı edebiyatında kökeni yüzyıllar öncesine uzanan en eski yazılı anlatım türlerindedir. Batıda bağımsız bir tür olarak yaşam öyküsünün öncüsü olarak, M.S. 46-120 yılları arasında yaşamış olan Yunanlı yazar Plutarkhos ve onun pek çoğu tanınmış isimleri anlattığı *Paralel Hayatlar* adlı eseri gösterilir.

Rönesansla birlikte bu türde yazılan örnekler armaya başlar. Stefan Zweig'in *Dünya Fikir Mimarları* adlı eseri dünya edebiyatında yer alan önemli bir örnektir. Türk edebiyatında da çok eski dönemlerde uygulanmış bir yazı türü olan yaşam öyküsünün izlerine 8. yüzyılda Orhun Yazıtları ve Yenisey yazıtlarında rastlanır. Osmanlı döneminde yaşam öyküsü yazım geleneğinin önemli adımları tezkirecilikle atılmıştır. Anadolu sahasında ilk tezkire örneği, 16. yüzyılda, Edirneli Sehî Bey'in sunduğu Heşt Behişt (Sekiz Cennet)'tir. 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar bu gelenek sürmüştür. Tezkireler, edebiyat tarihimiz için önemli kaynaklar arasında yer almıştır. Türk edebiyatında batılı anlamda yaşam öyküsü yazımına 19. yüzyılda, Tanzimat edebiyatından itibaren rastlanır. Bu dönemde yaşam öyküsü türünde eserlerin sayısı ve çeşitliliği artmıştır. Mehmed Siraceddin, Recaizade Mahmut, Ebüzziya Tevfik, Muallim Naci, Namık Kemal, Faik Reşat, Beşir Fuad, Ahmet Mithat yaşam öyküsü türünde eser veren yazarlar arasındadır.

Yaşam öykülerinin yazılış amacı tarihsel süreçte farklılık gösterdiği gibi yazılış biçimleri de farklılık göstermektedir. Ansiklopedik yaşam öyküsünde, söz konusu kişinin yaşamının

önemli kesitleri ele alınmakta kişisel yaşamına dair bilgi verilmemektedir. Meydan Larousse, Ana Britannica gibi temel başvuru ansiklopedilerindeki yaşam öyküleri bu türe örnek verilebilir. Bir diğer yaşam öyküsü yazım türü, belgesel yaşam öyküsüdür. Söz konusu kişiyi ayrıntılı olarak aktaran bu tür yazım, genellikle akademik araştırma örnekleridir. Edebi yaşam öyküsü tarzında yazılan yaşam öyküleri tanınmış kişilerin yaşamının yazınsal bir değer taşıyacak şekilde yazılmasıdır. Bu tür yazımda araştırmacının belgeselci kimliği ile yaratıcı kimliği birleşir. Son yıllarda giderek yaygınlaşan bir yaşam öyküsü yazma biçimi de söyleşi biçiminde yaşam öyküsüdür. Bu tür yazımda, kişi hayattayken birinci elden toplanan bilgilerle belgelerin birleşmesi söz konusudur. Yaşam öyküsü tarzında yazılan romanlarda kurgusalılık ön plandadır. Bu tür romanlarda yaşam öyküsü bir malzemedir.

Cumhuriyet döneminde Türk edebiyatında Mithat Cemal Kuntay, Abdülhak Şinasi Hisar, Yakup Kadri, Behçet Necatigil, Şevket Süreyya Aydemir, Saadettin Nüzhet Ergun, Beşir Ayvazoğlu, Mehmet Kaplan, Asım Bezirci, Atilla Özkırmı, Ayşe Kulin, Selim İleri farklı türde yaşam öyküsü yazan yazarlardan bazılarıdır.

Belgesel yaşam öyküsüne örnek olarak Türk şiirinin önemli köşe taşlarından biri olan Yahya Kemal'in anlatıldığı "Yahya Kemal: Eve Dönen Adam" adlı biyografiyi okuyabilirsiniz. (Ayvazoğlu, B., Kapı Yayınları, 2008)

Edebî yaşam öyküsüne örnek olarak Mustafa Kemal Atatürk'ün hayatının ele alındığı "Tek Adam" adlı eseri okuyabilirsiniz. (Aydemir, Ş. S., Ankara: Remzi Kitabevi, 1999)

Aşağıdaki örnekte Türk edebiyatında öykü türünde ünlü yazarlarımızdan Sait Faik Abasıyanık'ın yaşamının önemli kesitleri ele alınarak kişisel yaşamına dair bilgi verilmektedir.

ABASIYANIK, Sait Faik, öykü yazarı (Adapazarı 1906 - İstanbul 1954). Abasızoğullarından kereste tüccarı Mehmet Faik'in oğlu. İlköğretimini Adapazarı Rehber-i Terakki Mektebi'nde yaptı. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra ailesi İstanbul'a yerleşince İstanbul Erkek Lisesine verildi. Onuncu sınıfta arkadaşlarıyla Arapça öğretmenine yaptıkları bir şaka okuldan uzaklaştırılmalarına yol açtı ve lise öğrenimini Bursa'da tamamladı (1928). İstanbul Edebiyat Fakültesine devam başladıysa da aradığını bulamadı ve ayrıldı, babasının isteği üzerine iktisat öğrenimi için Lozan'a gitti (1931). Orada da ancak on beş gün kalabildi, Fransa'nın Grenoble kentine geçti. Grenoble'de kaldığı üç yıl süresince öğrenimini bir yana bırakarak gönlünce yaşadı, babası tarafından geri çağrılınca da döndü (1935). Halicioğlu Ermeni Yetim Okulundaki Türkçe öğretmenliği kısa sürdü. Babasının desteğiyle giriştiği fasulye tüccarlığı da iflasla sonuçlandı. Daha sonra belli bir işle uğraşmadı. Haber gazetesinde bir ay süren adliye muhabirliği (1942) dışında ölen babasının (1939) bıraktığı gelire yaşadı,

yazarlığı meslek edindi. 1944'te tutulduğu sirozdan kurtulamayarak öldü. Mezarı Zincirlikuyu'dadır.

Lise yıllarında şiir ve öyküler yazmaya başlayan Sait Faik'in Uçurtmalar adlı ilk yazısı Milliyet gazetesinde yayımlandı (9 Ocak 1929). Bursa Lisesi'nde kompozisyon ödevi olarak yazdığı ilk öyküsü İpekli Mendil, edebiyat hocasının övgüleriyle karşılaşınca ikincisini, Zembek'i yazdı. 1934'te Varlık'ta yayımlanmaya başlayan öyküleriyle hemen dikkat çekti, ilk şiirlerinin çoğunu da yayımlamadı.

Şiiri ikinci bir uğraş edinmiş, uzun öykü sayılabilecek iki roman, öykü özelliği taşıyan elli aşkın röportaj yazmıştır. 171 öyküsüyle 49 röportajı on üç kitapta toplandı. Basılmış olan on altı kitabı önce Varlık (1965), sonra Bilgi Yayınevi'nce sekiz kitapta toplandı (1970). 1953'te Amerika'daki Mark Twain Derneği'nce, modern edebiyata katkılarından dolayı onur üyeliği verildi. Burgaz'daki evi de müze haline getirildi (1964). (...)

Kaynak: Atilla Özkırımlı (1982). *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi 1 (A-C)*. İstanbul:Cem Yayınevi, s.12-14.

Otobiyografi (Öz Yaşam Öyküsü)

Bilim, sanat, siyaset, spor vb. alanlarının herhangi birinde tanınmış kişilerin, kendi yaşamını anlattığı yazı türüdür. Otobiyografi de biyografinin bütün özelliklerini taşır. Ancak burada anlatılan, anlatanın kendi hayat hikâyesidir. Otobiyografi olarak da bilinen öz yaşam öyküsü, yazarının diğer insanlar tarafından bilinmeyen ya da kendisi hakkında bilinmesini istediklerini doğrudan aktarmasına, gelecek kuşaklar tarafından tanınmasına olanak sağlar.

Öz yaşam öyküsü birinci kişinin ağzından anlatılır. Bu yönüyle anı türüne benzer; ancak anı türündeki gibi dönemini yansıtmak kaygısı yoktur. Yazar, merkeze kendisini alır ve zamansal sıralamaya dikkat ederek, gerçeğe bağlı kalarak, doğal ve yalın bir dille kendi yaşamını yazar. Kendini, yaşamını anlatan yazardan nesnel olması beklenemez.

Augustine tarafından 397 yılında yazılan *İtiraflar*, Batı kültürünün ilk otobiyografik anlatısı olarak kabul edilir. 19. yüzyılda Jean Jacques Rousseau tarafından kaleme alınan *İtiraflar* ise bugünkü anlamda otobiyografinin ilk örneğidir.

Rousseau'nun *İtirafları*'nın 1781'de yayımlanmasıyla, kendini referans göstererek yazılan, yazarın içsel yaşamını ve psikolojisini içeren "öz yaşam öyküsü" türü doğmuş olur.

Türk edebiyatında öz yaşam öyküsü türünde yapıtlar oldukça azdır. Bunlar arasında Muallim Naci'nin *Ömer'in Çocukluğu* (1889), Yusuf Akçura'nın *Ta Kendim yahut Defter-i Amalim* (1944), Nigâr Hanım'ın *Nigâr binti Osman: Hayatımın Hikâyesi* (ölümünden sonra

yayımlandı, 1959), Halikarnas Balıkcısı'nın *Mavi Sürgün* (1961) anı yönleri ağır basmasına karşın öz yaşam öyküleri arasında da sayılabilir.

Öz yaşam öyküleri, belgesel öz yaşam öyküleri ve edebî öz yaşam öyküleri olmak üzere iki biçimde yazılabilir. Belgesel öz yaşam öyküsünde sanatsal kaygıdan çok yazan kişinin bilgi aktarma, kendini tanıtırma amacı ön plandadır. Edebî öz yaşam öykülerinde ise yazar, yaşamından, geçmişinden kesitler aktarırken sanatsal bir kaygı ile eserini ortaya koyar. Yazar, öykü ya da roman olarak öz yaşam öyküsünü kaleme alır. Bu tür öz yaşam öyküsü anı türü ile benzerlikler taşır.

Ayla Kutlu'nun yaşamının ilk 20 yılını anlattığı *Zaman da Eskir* adlı eseri edebî öz yaşam öyküsüne örnek olarak okuyabilirsiniz. (İstanbul: Bilgi Yayınevi, 2006)

Aşağıdaki örnekte Cahit Külebi'nin, hayatının ilk on iki yılını anlattığı öz yaşam öyküsünden kısa bir bölüm yer almaktadır.

1916 ya da 1917 güzü sonuna doğru doğmuşum. Babamın Kur'an üzerine yazdığı not 1332 Aralık ayı. Milâdi'ye çevrilince 1917 yılının 9 Ocak günü oluyor, doğruysa. Ha bir yıl önce ha bir yıl sonra, ne önemi var, denilebilir. Bence önemli. O kış kıyamet günlerinde annem de tifo ya da tifüsten ağır hasta. Göç ederken bir kağıt üstünde de doğabilirdim. Annem çok sağlam yapılı bir köylü ağa kızıydı. İnatçı, acımasız, pratik zekâlı. Yaşı belli değildi. Hiç perhiz etmedi, 90'ına doğru öldü.

Annemin ateşli hastalığı onu, hem de bakımsız kış göçünde, öldürebilirdi. Ölseydi ben de karnında ölecektim. Bu hastalık bende bir eksiklik bırakmadı. Çocukken ben de sağlıklıydım. Seferberlik günlerinde beni köyde çok iyi beslemişler. İri kemikliyim. Fazla tatlı canlı da değilim. Ülser gibi, anfizem gibi hastalıklar sonradan oldu.

Ben doğmadan birkaç ay önce bir göçmen kafilesiyle Zile'ye gelmişler. On km. uzaktaki Çeltek köyüne yerleşmişler. Hem hayvanların bakımı böylelikle sağlanmış hem de babam annemi köye yerleştirip Zile'de başına buyruk yaşamış. (...)

Saniyorum ki üç yaşına geldiğimde Zile'ye taşındık. Beni hemen anaokuluna verdiler. Annem, benim için gösterdiği ihtirasla hemen hiç rahat bırakmadı. Sabahları döğerek okula göndermek isterdi. Ben de gider gitmez kaçırdım. Okulda sonsuz bir yalnızlık ve gurbet duygusuna kapılır ve korkardım. Ya eve ya da ablalarımın okuduğu İnas Mektebine kaçırdım. Kendim de ablalarım da çok sıkıntı çektik bu yüzden. (...) Sonunda beni evimize çok çok uzak Dutlupınar İlkokuluna verdiler. Öğretmenim uzun ak sakallı, nur yüzlü, mahalle mektebinden gelme biriydi. Hiçbir derste bizi kapatıp gitmez, çok sevgi gösterir ve eliş kağıtlarından levhalar yaptırırdı. Hele öyle eliş kağıtlarından hasırlar ördürürdü ki, bugün ilkokullarımızda

niçin yaptırılmaz, şaşarım. Pamuk Hoca beni öyle bir bağladı ki, bir daha hiçbir okulda dersten kaçmadım. Ertesi yıl da Artova'ya taşındık.

Zile'de çok küçüktüm, lise II. sınıfta arkadaşlarımla çekilen resimden anlıyorum ki, beni doğar doğmaz okula vermişler. Bu yüzden, yürekli ve atak yaradılışlı olduğum halde, bütün yaşamımda utangaç ve çekingen kaldım. Özellikle yabancıların yanında bu tutumum benim için büyük bir eksiklik oldu. (...)

Artova, Çiftlik, şimdiki adı Çamlıbel küçük bir köydü. Biz gittiğimizde yeni ilçe olmuştu. Sivas'la Tokad arasında, yol üstünde küçük bir ilçe-köy. Sonra ilçe olmayı ona çok görmüşler, biz ayrıldıktan sonra ilçe merkezini Kunduz köyüne nakletmişler. Artova adını da oraya vermişler. Şimdi adını Çamlıbel koymuşlar. Benim şiirlerimden çok sonra, elbette farkına varmadan...(...)

Artova'nın kendisi küçüktü ama masal gibi büyük deveci köyleri vardı. O köylerde üç gün konukluğum oldu. Artova'dan geçenler 2 km. kadar yakınında Yatmış adlı bir köy görürler. O köyde de bizim Erzurum göçmenleri otururdu. Öyle mandaları vardı ki, devler gibi zincirle bağlardı. Çakır gözlü, çakal, huysuz koşum madaları. Her birinin kendine özgü davranışlarından, birer kahraman gibi söz edilirdi.

Sonra babamı Niksar'a atadılar. 1937'yi kesinlikle anımsayabiliyorum. İlkokulun 3. sınıfındaydım. Arkadaşlarımla çoğunu da unutmadım. Çalışkan geçinirdim ama, sınıfta her şeyi benden iyi yapanlar vardı. (...)*

*(Cahit Külebi'nin çocukluğunu kendi ağzından anlattığı bu bölüm Türkiye Yazıları dergisinde (Mayıs 1977) yayımlanmıştır.)

Kaynak: Muzaffer Uyguner (1991). *Cahit Külebi Yaşamı, Şiiri, Yapıtları, Seçmeler*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, s. 11-19.

Mektup

Mektup, bir yakına bir dileği, isteği ya da arzuyu iletmek amacıyla yazılan yazılara denir. Kişi veya kurumlar arasında özel veya resmî iletişimi sağlayan bir yazı türü olan mektup, geçmişte en çok kullanılan iletişim aracı olmasına karşın günümüzde kullanım sıklığını yitirmiş bir türdür. Mektuplar genellikle çizgisiz, beyaz kâğıda yazılır. Özel ve edebî mektuba bir hitap ile başlanır. Bu hitap, mektup yazılan kişinin yakınlığına ve samimiyet derecesine göre farklılık arz edebilir. Mektubun tarihi, kâğıdın sağ üst kenarına yazılır.

Mektup yazarken bazı kurallara dikkat etmek gerekir:

- Mektup, çizgisiz beyaz kâğıdın sadece bir yüzüne yazılmalıdır.

- Mektup, silinmez kalemle, düzgün bir el yazısı ile yazılmalıdır.
- Mektuba, yazılan kişiye uygun bir hitapla başlanmalıdır.
- Kâğıdın sağ üst köşesine tarih yazılır ve daha sonra satır başından başlamak üzere, mektup yazılan kişiyle olan yakınlığa bağlı olarak bir hitap ifadesi kullanılır.
- Kâğıt kullanılırken kenarlardan uygun miktarda boşluk bırakılmalıdır.
- Kompozisyon düzeninde olması beklenen mektupta, giriş, gelişme ve sonuç bölümü olmalıdır. Sevgi, saygı, selam, iyi dilek ifade eden cümlelere mektubun sonunda yer verilmelidir.

Özellikle duygu ve düşüncelerin anlatım aracı olarak kullanılan özel mektup, günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte gölgede kalmış bir yazı türüdür. Mektuplar, işledikleri konuya göre özel mektup, edebî mektup, iş mektupları, resmî mektuplar ve açık mektup olmak üzere beş gruba ayrılır.

Özel Mektup

Yakın akrabalar ve arkadaşlar arasında yazılan, özel konuları içeren mektuplardır. Bu türden mektuplar sadece yazanı ve kendisine yazılanı ilgilendirir. Bu mektupların ilk hedefi dışarıya, herkesin okumasına açık olmadığı için, samimi ve içten bir ifade ile kaleme alınan metinlerdir. Bu tür mektuplarda yakınlarından haber almak, kendisi ve çevresiyle ilgili yeni haberleri de karşı tarafa iletmek amaçlanır. Özel mektuplar yazılırken dikkat edilmesi gereken hususların başında, duyguların mektubun muhatabına aktarılması gelmektedir. Duyguların mektup yazılan kişiye aktarılması için içten ve yalın bir dille yazılması gerekir. Özel mektuplar adından da anlaşılacağı üzere kişiye özeldir. Bu sebeple başkaları tarafından okunması ve muhatabın kendisine yazılan bir mektubu başkalarına okutması doğru değildir.

Günümüzde teknolojik gelişmelerle özel mektuplara olan ilgi azalmış, neredeyse ortadan kalkmıştır. Bunun yerine telefonla iletişim, mesaj yazma ya da sanal ortamda yazışma, hem düşük maliyetli olması hem de daha kısa sürede alıcı kişiye ulaşması açısından daha çok yaygınlaşmıştır.

Özellikle sanat, edebiyat, bilim ve siyaset gibi ya da belli alanlarda ün kazanmış isimlerin kaleme aldıkları özel mektuplar belli olayların, belli konuların veya bir dönemin aydınlığa kavuşmasında çok önemli bir yere sahiptirler.

Özel mektubun diğer bir özelliği ise insanların duygu dünyalarını yansıtmasıdır. Mektubu özel kılan da mektubun bu yönüdür. Bu mektupların eşe dosta, akrabalara yazılanlarına sağlık mektupları; görülen yardım, iyilik, anlayış üzerine yazılanlara tebrik mektupları; nişan, nikah, düğün, açılış çağrısı ifade edenlere davet mektupları denmektedir.

Özel mektup, hitap cümlesiyle başlar. Mektubun metin bölümü yazılış amacına uygun olarak düzenlenir. Metin bölümünün sonunda selam, saygı ve iyilik bildiren ifadeler yer alır. Yazının sağ altına imza atıldıktan sonra ad ve soyad yazılır.

Aşağıda Behçet Necatigil'in ailesine yazdığı mektubu özel mektup örneği olarak okuyabilirsiniz.

Özel Mektup Örneği

Knokke-Le Zoute, 30 Ağustos 1974, Cuma

Sevgili Huriye, Selma, Ayşe,

Saat öğleden sonra dördü çeyrek geçiyor. Evvelki gün öğle üstü Brüksel'e gelmiştik. Binbir telâş içinde, sora soruştura gideceğimiz yeri öğrendik. Valizleri hava alanında emanetçiye bırakmıştık, orta halli bir lokantada 200 franga bir kap yemekle iki bardak bira içerek gene havaalanına döndük trenle. Bavulları alıp tekrar Brüksel. Oradan başka trene binip Knokke-Le Zoute denilen yere geldik. Bize ayrılan oteli bulduk. Ayrı odalara yerleştik. Gece dokuz buçuğa geliyordu. Sokakları tarayıp lokanta vitrinlerindeki yemek fiyat listelerine bakarak, en ehvenini seçip karnımızı doyurduk. /.../

Şiir toplantıları bu sabah onda başladı. Açış konuşmaları saat 12:00'ye kadar sürdü. Saat 3'te tekrar toplanılmak üzere öğlen tatili yapıldı. Konuşmalar Fransızca. Ben hep Avusturya heyetine bakındım, gece bulamamıştım kimseyi, öğle üzeri yakalara baka baka, on sene kadar önce birkaç şiirini çevirip Türk Dili dergisinde bastırduğım Ernst Jandl'ı yakaladım, iki de arkadaşı vardı. Tanıttım kendimi. Meğer onlar da Fransızca bilmezlermiş. Bunu öğrenince içim rahat etti. (...)

Şurda cumartesi, pazar, pazartesi, üç gün kaldı. O da geçer. 4 Eylül Çarşamba günü Brüksel'den İstanbul'a uçacağız herhalde. Belçika müthiş pahalı. Tahsin'le vitrinlere bakıyoruz hep. Tahsin mukayeseler yapıyor. Fransa'dan sonra en pahalı yeriymiş Avrupa'nın. 3170 franktan 1200 frank kaldı üç gün içinde. Ortada alınmış bir şey yok. Gideriz, ederiz, Paris, Londra deyip duruyorduk. Şimdi arpacı kumrusu gibi düşünüyoruz. Tahsin önce şöyle şöyle diyor, sonunda benim dediğime geliyor, düşünmeye başlıyor. Hiç değilse ben her gece gömlek yıkıyorum, Tahsin onu bile yapmıyor. Hasılı boşa koyuyoruz dolmuyor, doluya koyuyoruz almıyor.

Dur bakalım!..

Gene yazarım.

Kimseye kart gönderemedim, üşeniyorum, içimden gelmiyor.

Her şey önce iç rahatlığına bağlı. Siz benim için Beşiktaş'a kapanmayın, benim ne zaman döneceğim belli değil. Kumburgaz'da da bulurum sizi.

Gene yazarım. Gün ola, hayrola! Gözlerinizden öperim.

B. Necatigil

Edebî Mektup

Bazı kaynaklarda anlatım özelliklerindeki benzerlikten dolayı özel mektuplar içinde değerlendirilen edebî mektuplar, edebiyat dünyası içindeki kişilerin yazdıkları mektuplardır. Bu mektupların sanatsal yönü daha ağır basmakta ve genellikle sonraki yıllarda edebiyat araştırmacıları tarafından yayımlanmaktadır. Her ne kadar bu mektuplar özel mektup olarak ele alınabilirse de bireysel

duygu ve düşüncelerden daha çok sanatsal ve kültürel meseleler üzerine düşünceler ifade edildiği için bu türden mektuplar edebî mektuplar sınıfında yer alır. Edebî mektuplar, yazıldığı dönemin özelliklerini yansıttığı ve mektubu yazan sanatçıların ilgili konudaki düşüncelerini ihtiva ettiği için sanat ve edebiyat tarihi açısından önemli belgelerdir. Edebî mektuplardaki üslup, özel mektuplardakinden daha üst seviyededir. Belli yerlerde ifade tarzlarıyla bu tür mektuplar, edebî eser hüviyetine de haiz olabilir. Edebiyatımızda bu özelliğe sahip en önemli eserlerden biri Fuzûlî'nin şiir formunda kaleme aldığı meşhur “Şikâyetname” isimli mektubudur. Birçok sanatçının edebî mektupları sonradan bir araya getirilmiş ve kitap hâlinde yayımlanmıştır.

Bir yazılı anlatım türü olarak edebî mektupları içeren mektup ile ilgili ayrıntılı bilgi edinmek isterseniz Hece Dergisi Mektup Özel Sayısını inceleyebilirsiniz. (Ankara, Hece Yayınları, Sayı: 114 / 115 / 116, 2006)

Edebi mektupların önemiyle ilgili Salah Birsal şunları ifade eder:

“Bir sanatçıya olduğuyla, yapmacığa kaçmamış haliyle yakalamak için, onun eserlerine değil de mektuplarına bakmak gerekeceğini düşünüyorum. Mektuplar hiçbir kaygı veya etki altında kalınmadan, tam bir hürlük havasıyla yazılmış olmakla sanatçının duyduklarını en gerçek şekilde gün ışığına çıkaran bir yazı çeşididir.”

Aşağıda Rilke'nin yazdığı mektubu edebî mektup örneği olarak okuyabilirsiniz.

Edebî Mektup Örneği

(...) Şiirlerinizin iyi olup olmadığını soruyorsunuz. Bana yöneltiyorsunuz bu soruyu. Daha önce de başkalarına yönelttiniz. Dergilere yolluyorsunuz şiirlerinizi. Onları başka şiirlerle karşılaştırıyorsunuz ve kimi dergilerin yazı işleri kurullarının şiirlerinizi geri çevirmeleri sizi tedirgin ediyor. Mademki bir öğüt için başvurduğunuz bana, size bu tür girişimlerden tümüyle el çekmenizi salık vereceğim. Gözlerinizi dışarı çevirmişsiniz; ama işte en başta vazgeçmeniz gereken şey. Kimse akıl veremez, yardım elini uzatamaz size, hiç kimse. Tek çıkar yol gözlerinizi kendi üzerinize çevirmenizdir. Size yazmanızı buyuran nedeni araştırıp ele geçirmeye bakınız. Yüreğinizin tâ en dip köşesinde kök salıp salmadığını araştırınız bu nedenin. Yazmanız diyelim yasaklandı, ölür müydünüz o zaman ya da yaşar mıydınız eskisi gibi, bunu açıklayın kendi kendinize. Özellikle şunu yapın: Gecelerinizin en kuytu saatinde kendinize şu soruyu yöneltin: İlle de yazmam gerekiyor mu? Deşin içinizi, diplere inin, derinlerden bir yanıt ele geçirmeye çalışın. Ve bu yanıt onaylayıcı nitelik taşıyorsa sorduğunuz sorunun karşısına, “evet yazmam gerekiyor” gibi güçlü ve yalın bir yanıtla çıkabiliyorsanız o zaman bu zorunluluğa göre kurun yaşamınızı; en sudan, en değersiz saatine dek yaşamınızı bu içsel dürtünün simgesi ve kanıtı yapın. O zaman yeryüzündeki ilk insan sizmişsiniz gibi gördüğünüz ve yaşadığınız, sevdiğiniz ve yitirdiğiniz ne varsa dile getirmeye çalışın. Aşk şiirleri yazmaya özenmeyin, herkesin pek aşına olduğu, pek alışılmış biçimlerden kaçın, hepsinden zordur bunlar çünkü, geçmişten eli yüzü düzgün, hatta kimisi nefis denecek yığınla şiirin elde bulunduğu bir alanda özgün eserler yaratabilmek büyük bir gücü, olgun bir beceriyi gerektirir. Dolayısıyla, genel temalardan kurtulup kendi günlük yaşamınızın temalarına sığınınız; hüznlerinizi, isteklerinizi, geçici düşüncelerinizi, herhangi bir güzelliğe karşı duyduğunuz inancı anlatın; içten, çığırkanlıktan uzak, alçak gönüllü bir yüreklilikle anlatın bütün bunları; ruhunuzdakileri dışa vurabilmek için çevrenizdeki nesnelere, düşlerinizdeki imgelere, anımsamalarınızdaki görüntülerden yararlanın. Günlük yaşamınız size yoksul görünüyorsa suçlamayın onu; kendi kendinizi suçlama konusu yapın, günlük yaşamın zenginliklerini sahneye davet edebilecek kadar şair sayılmayacağınızı söyleyin kendinize; çünkü yaratıcı kişiler için sefalet diye bir şeyin, sefil ve üzerinde durulmaya değmez bir şeyin sözü edilemez. Diyelim bir tutukevindesiniz de duvarlar dış

dünyanın seslerinden hiçbirini içeri koyvermiyor, duygularınız tarafından algılanmasını önüyor bunun. Böyle bir durumda bile çocukluğunuz, bu olağanüstü, bu krallara yaraşır zenginlik, bu anımsamaların hazinesi hâlâ sizin içinizde değil midir? Dikkatinizi bu hazineye yöneltin. Geçmişin derinliklerine gömülmüş uzak duyumsamaları içinizden çekip çıkarın gün ışığına; böylelikle kişiliğiniz sağlamlaşacak, yalnızlığınız açılıp yayılarak loş bir eve dönüşecek ve başkalarının şamatası bu evin uzağından geçip gidecektir. (...)

Rilke, Rainer Maria, **Genç Bir Şaire Mektuplar**, (çev. Kâmuran Şipal), İstanbul, 2001.

İş Mektubu

İş mektupları, işle ilgili konularda ticari kuruluşların birbirleriyle ya da ticari kuruluşlarla kişilerin iletişimlerinde kullanılan mektuplardır. Bu mektuplarda konusu ne olursa olsun bir iş veya hizmet söz konusudur. Bu mektup türünde kısa, öz, anlaşılır ve kesin ifadeler kullanılır. Bir iş mektubu hitap cümlesiyle başlar. Kâğıdın sağ tarafına tarih yazılır. Adres ve tarihten sonra uygun bir aralık bırakılır, paragraf yapılarak doğrudan istek yazılır. Ardından istek, ihtiyaç ya da mektup konusu olan durum kısaca ele alınır. Bu bölümden sonra saygı ifadesiyle mektup sona erer. Metin bölümünün sağ altına ad ve soyad yazılarak üst kısmı imzalanır.

Birden fazla istek, bir iş mektubunda dile getirilmez, her istek ayrı bir mektupta ifade edilir. Kurumlar arasındaki iş mektupları, kurumların ad ve adreslerini belirten özel kağıtlara yazılır.

Bir iş mektubunu aşağıdaki kurallara uyarak düzenlemeliyiz.

1. Mektubu gönderen kişi ve kuruluşun adı veya tam unvanı, tam adresi, telefon ve faks numaraları, marka adı, ticaret sicil numarası, simgesi, kâğıdın başlığında günün tarihiyle birlikte yer alır.

İş mektuplarını hazırlayan kuruluşların antetli kâğıtlarında kuruluşa ilişkin tüm bilgiler mevcut olduğundan bunların tekrar yazılmasına gerek yoktur. Eğer mektubu hazırlayan şahıs ise, bu bilgilerin iş mektubunda yer alması açısından ayrıca yazılması gerekmektedir.

2. Gönderen kuruluşun ya da şahsın adı, adresi, yeri açıkça belirtilir.

3. Belirli bir hitap cümlesi kullanılır.

4. Ciddi bir anlatımı olmalıdır.

5. Eklenecek belge ya da belgeler varsa ek kısmına eklenmelidir.

İş Mektubu Örneği

GRAFİKER YAYINLARI ANONİM ŞİRKETİNE

1. Cadde, 33. Sokak No: 6, Balgat/ Ankara

12. 04. 2010

Yayınevinizin 2002 yılında basmış olduğu, Doç Dr. Ata Adem tarafından hazırlanan “Türkçe Öğretiminde Çağdaş Yöntemler” başlıklı eseri çok aramama rağmen bulamadım. Yayınevinizde varsa bu eserden 5 adet göndermenizi istiyorum. Mevcudunun olduğunu ve gönderebileceğinizi bildirmeniz halinde banka hesabınıza havale yapacağım.

Saygılarımı sunar, ilginiz için şimdiden teşekkür ederim.

(İmza)

Bayram Tezcan

Adres: .....

.....

Telefon ve e-posta:.. ..

Resmî Mektup

Resmî dairelerin ve tüzel kişilik taşıyan kuruluşların birbirlerine yazdıkları resmî yazılarla, bunların vatandaşların başvurularına verdikleri yazılı cevaplara denir. Resmî mektuplar ve iş mektupları biçim ve içerik açısından bakıldığında dilekçe yazımı ile benzerlik göstermektedir. Dilekçeden farkı, bu tür mektuplarda tarihle birlikte mektubun sıra numarası ve konusunun belirtilmesidir. Cevap niteliğinde olan resmî mektuplarda ilgi hanesine cevabı olduğu mektubun sayı ve tarihi, konu başlığına da kısaca maksat yazılır. Bundan sonra iki ya da üç satır aralığı bırakılarak mektup yazılır. Bu tür mektuplarda şekille ilgili özelliklere mutlaka dikkat edilmelidir. Anlatımda gereksiz ayrıntı vermekten kaçınılmalı; sade, açık ve anlaşılır bir üslup kullanılmalıdır.

Açık Mektup

Herhangi bir düşüncenin, görüşün açıklanması veya bir tezin savunulması ve halka duyurulması için yazılan ve gazete veya dergi aracılığıyla yayımlanan mektuplardır. Toplumu ilgilendiren ya da bireysel bir konuda kamuoyunun da desteğini almak maksadıyla etki artırmak amaçlı yazılan mektup türüdür.

ÖRNEK METİNLER

Biyografi

ALBERT EİNSTEİN

Einstein, 14 Mart 1879' da Almanya'da doğdu. Doğumundan dokuz yıl önce Bismarck Fransa'yı yenilgiye uğratarak Almanya'yı birleştirmişti. Gene Fransız komününün kuruluşundan sonra dokuz yıl geçmişti. Alman emperyalizminin boy attığı ve sonra yenildiği dönemlerde büyüdü. Aynı emperyalizmin bir kez daha yükselip çöktüğünü gördü...

Utangaç ve içine kapalı bir çocukluğu olmalı Einstein'ın. Evren karşısındaki hayret duygusu çok erken uyanmış görünüyor. Anılarından, onu en çok etkileyen şeyin bir pusula olduğunu öğreniyoruz. İlk çocukluk yıllarından ne zaman söz edilse, en başta anımsadığı olay budur.

Ne lisede, ne de üniversitede öyle göze çarpan bir öğrenci değildi. Çalışmasının en belirgin özelliği özgünlük ve sabır; yıllarca kendi yolunda tek başına çabasını sürdürebilme yeteneği; öğrenme değil, düşünme ve anlama alışkanlığıdır.

Çocukken ve gençliğinde yalnız kalmaktan hoşlanmıştı. Onun gözünde ideal yaşam, dışarıdan en az karışılan yaşamdır. Bundan dolayı, İsviçre'de oldukça mutluydu; çünkü bu ülkede kimse kimseye karışmaz, özel yaşama saygı duyulurdu.

On altı yaşındayken kafasında oluşan düşüncelerinin ürünlerini, 1905 'te sergiler Einstein. O yıl, dört ünlü çalışmasının yayımlandığı yıldır: "Kuantum teorisi" ve "Rölativite teorisi" ...

Fizikçiler arasındaki ünü ise, dört yıl sonra, yani 1909 sıralarında başlar. Einstein'ın bana söylediği bir sözü hiç unutmam : "Otuz yaşına gelinceye dek gerçek bir fizikçiyle tanışıklığım yoktu." Onun yönünden büyük bir şans bu. Böylece çevresinde onun atılımını kırıcı kimse olmamıştır. Hoş, bunu pek olanaklı da saymıyorum; Einsten, öyle kolayca geri çekilecek biri değil!..

Gerisi, giderek artan başarısıyla dünyayı saran ününün öyküsüdür. Birkaç tarih verelim: 1901'de Zürich Politeknik Okulu'nu bitirdi; sonra Bern'de bir süre patent dairesinde çalıştı. Özel rölativite teorisi yayımladıktan dört yıl sonra Zürich Üniversitesi'ne atandı. Hemen ardından Prag Üniversitesi'ne profesör oldu; daha sonra yeniden Zürich Üniversitesi'ne çağırıldı. 1913 'te Prusya Bilim Akademisi'ne üye seçilmesiyle Berlin'e geldi ve 1930 'a kadar, on yedi yıl, bu kentte kaldı. 1933 'ten sonra Princeton New Jersey'de yaşamayı yeğledi. 1945'te emekli oldu ve 1955'te çok sevdiği bu dünyadan göçtü...

1921 'de Berlin 'e öğrenim için gittiğinde, Einstein'ın ününü çeviren utanç verici manzarayı hayretle izledim. Oysa Hitler 'in iktidara gelmesine daha on iki yıl vardı. Tutucu basının başyazılarında Einstein'a yönelen saldırıları görüyordum: "Teorisine güveniyorsa, sorularımızı yanıtlasın, olduğu gibi basmaya hazırız! " diyorlardı. Berlin'in en büyük konser salonlarının birinde, rölativiteye karşı düzenlenen konferansların ilanı her yerde asılıydı. Merakımı yenemedim, bir bilet alarak olup bitenleri görmek için içeri girdim. İki profesörün konuşması programlanmıştı. Bunlardan biri, tekdüze sesiyle, elindeki kâğıtlardan bir şeyler okudu. Salon hınca hınç doluydu. İki profesör de, özel rölativite teorisinin ne denli aptalca bir şey olduğunu söylüyor; bilim tarihinde eşi görülmemiş bir göz boyamacılık karşısında olduğumuzu vurguluyordu. Ayrıca, teoriye gösterilen ilginin tümüyle Germen ruhuna aykırılığın söz ediliyordu. O dönemlerde henüz Einstein'a Yahudi olduğu için açıktan saldırı başlamamıştı, ama üstü örtülü biçimde bu saldırı da yoğunlaştırılarak sürdürülüyordu. Yüzeyde, Weimar Cumhuriyeti vardı Almanya'da. Ama bu parlak cila altında, yaklaşan patirtinin çatlamakta olan tohumları gözden kaçmıyordu.

Birbirini izleyen iki konferans arasındaki dinleme sırasında, herkesin, localardan birinde oturan Einstein 'dan gözlerini alamadıklarını da anımsıyorum. Niçin gelip oturmuştu buraya, anlayamıyordum!.. Ama kahkaha ile gülmesinden, kendisini selamlayanlara el sallamasından, teori hakkında yürütülen konuşmaların onu oldukça eğlendirdiği besbelliydi...

Leopold İnfeld (çev. Cemal Yıldırım)

Otobiyografi

MORDİLLO, MORDİLLO 'YU ANLATIYOR

"Ağustos 1932 'de Beunos Aires 'de doğdum. Karikatür tutkumun ne zaman başladığını bilmiyorum. Kendimi bildim bileli çizerim. Ancak, bu ilk çiziklerime karikatür denmez tabii. Ülkem Arjantin 'de çalışmaya başladım. Fakat Arjantin 'de o kadar çok çizer var ki benim bunların arasından sıyrılıp kendimi göstermem olanaksız gibi bir şeydi. Çok kısa bir süre sonra Peru 'ya gittim. Orada, bizim işimizi yapan insanların az olduğunu biliyordum. Bir çizgi film bürosunda 5 yıl çalıştım. Bu süre içinde sanatımı biraz geliştirdim. Ama bu bana yetmiyordu. Peru'dan New York 'a geçtim. Walt Disney Atölyelerinde 1960 'tan 1963 'e kadar çalıştım. Aklımda hep Avrupa'ya gitmek vardı. Orada uzun süredir hazırladığım karikatürlü posta kartlarına pazar arayacaktım. Bunlar çizgili ve esprili yazıları olan kartlardı. 19 Eylül 1963 günü

bir hafta kalıp oradan Londra'ya gitmek düşüncesiyle Paris 'e vardım. Tek kelime Fransızca bilmiyordum. Paris'te müthiş bir yağmur yağıyordu. İki büyük bavulomla geceyi küçük bir otelde geçirdim. Bir gün sonra sözünü ettiğim posta kartlarını göstermek üzere bir ajansı aradım. Bu işi iki ajansın yaptığını öğrendim. Birine gittim ve iki saat sonra anlaştım. Bir haftalığına gittiğim Paris'te 17 yıl kaldım. Bu sürenin başında bir dil okuluna yazıldım ve Fransızca öğrendim. Ben çok yetenekli bir insan değilim. Çok çalışarak bir yere gelebilirdim. Belki de dünyanın en zor çizen insanıyım. Beni çalışırken görseniz siz terlersiniz. Neyse, gelelim yine Paris 'e...17 yıl sonra işimden de ayrıldım. Paris'te ufak bir irtibat bürosu kurup İspanya 'da Mayorka Adası'na yerleştim. Eserlerimi bir büro kanalıyla dağıtmaya ve anlaşmalarımı buradan yapmaya başladım. Ama bunun dışında benden habersiz kitaplarımın basıldığını da biliyordum. Yunanistan 'da 3, sizde de bir korsan kitabımın çıktığını duydum. Türkiye 'de basılan kitabı Ankara 'daki sergide bir okurum imzalatmaya getirince gördüm. Her yıl 55-60 karikatür çizerim. Bugüne kadar 800 civarında karikatür çizdim. Dokuz kitabım yüzlerce karikatürlü postam kartım var. Bana bugüne kadar bir sürü film başvurusu yapıldı. Bunların içinde Yugoslavların teklifini kabul ettim. Onlar bir karikatürümü alıp kısa film haline getiriyorlar. Sonra beraberce bakıyoruz, bir tarafı akıyorsa düzeltiyoruz. Ben de filmi alıp piyasaya sürüyorum. Şimdi İspanya 'da Mayorka Adası 'nda yaşıyorum. Evliyim ve iki çocuğum var. Türkiye'de tanındığımı biliyordum ama bu kadar olduğunu düşünemezdim. Bu beni çok mutlu etti. Bu kadar sıcak ve güzel insanların yaşadığı ülkeyi karımın da görmesinden memnun olacağım. Sekiz on yıl öncesine kadar çok sıkıntı çektim. Son işimden ayrıldığım zaman cebimde sadece beni birkaç hafta yaşatacak param vardı. Ama ben inatçı bir insanım, kafamda olanı gerçekleştirdim. Bundan sonra karımı, çocuklarımı, yılda çizeceğim 55-60 karikatürü ve boş zamanlarımda oynayacağım golfü düşünüyorum..."

Semih Balcıoğlu'nun kaleminden

İ. Özhan - A. Binyazar, Türkçe Dil ve Okuma Kitabı 9, Berlin 1985:93

Mektup

15 Mayıs 1954

Ankara

Leylâ, Cânım,

Kayb, berbat ve sessizim... Sessiz ve dolu: Allahtan ki sen varsın. Yoksa hâlim korkunçtu.

Burası bir köy! Yakınlarımla bütün ısrar ve gayretine rağmen, hemen anneme gideceğim. Pazartesiye trendeyim. Eve gidince senin mektubunu bulmalıyım. Anneme ilk sorum o olacak zaten.

Sen nasılsın ömrüm? Son telefonda canını sıktım mı? Ben artık annenden korkmuyorum. Aksine onu, kendi annemmiş gibi seviyorum. Buna ne dersin?

Hınca hınç mısırâ doluyum. Kara ve yeşil fon, hepsinde hâkim. Biraz kendime geleyim, mendillerine, blûzlarına, yastığına mısırâlar serpeyim. Ha?

Fotoğraflardaki "halbuki..."yi hâlâ anlayabilmiş değilim. Anlatır mısın?

Bütün bunlar, beyhude biliyorum. Şaheser olan, benim uçakla oraya gelebilmemdir. Allah kahretsin, bu hastalık, bu rezaletler ve bu aile mecburiyetleri... Ne yapsam?

Gözlerinden öperim cânım. En çok da burnundan. Gülme, ciddi söylüyorum.

Yarı parçan

[imza]

.....
[Tarihsiz]

Leylâ

Önce sana böyle bir kâğıda yazdığım için özür dilerim.

Bu akşam birçok defa başlayıp sonunu getiremediğim bir hikâyeyi tamamlamaya çalıştım. Fakat nafîle, insan aklını bir şeye verdi mi kurtulamıyor ondan. Daima düşünmekle ve daima da aynı şeyi düşünmekle insan aşkın bir fikri-işgâl olduğunu kabul ediyor. Sonra ben Leylâ mütemadiyen şiddetli bir arzu ile tatmin edilmemezlik içinde bir şeyler istiyorum. Bunun gibi, yani bu tatminsizlik gibi bir de ifade edememiş var ki bu insanın bitiriyor, harap ediyor. Çok defa yazdıklarımı yırtıyorum, çok defa bu, bedbinlikten ve ümitsizlikten oluyor. Fakat yine de işte yaşıyoruz ve acı içinde bile olsa bu bize haz veriyor ve yaşamayı istiyoruz. Ne kadar ölümü fevkâlâde bir facia gibi veya ne bileyim bir felâket gibi kabul etmesek de ölmek veya sevdiğimizimizden ayrı olmak istemiyoruz. Çok zaman olmuştur Leylâ, şu memleketten gitmeyi düşünmüşümdür. Amma daima bunu yapamamışımdır. İlk seferler daima bir imkânsızlık vardı,

bunlar mani idi... Son zamanlar imkânlar olmuştur amma kendim bu maceraya atılmamışımdır. Belki eminim ki ayrılık veya uzak oluş mühim değil de asıl onu düşünmek ve bir daha hiç dönülmeyeceğini ve geride kalanları insanın bir daha göremeyeceğini düşünmesi çok feci bir şey.

Bazen o ânı yaşıyorum Leylâm o zaman tüylerim diken diken oluyor. Bazen söyle düşünüyorum da buna cesaret edemiyorum. Bir o dönmemek ve dostları Leylâm ve asıl seni bir daha görmemek... Ve asıl seni görmemeyi düşünmek insanı deli ediyor. Seni belki bir ay görmesem ne bileyim seni 3 ay, bir sene görmesem bu insana koymaz da bu bir yasak olursa ve hiç dönmemek karşısında işe, çok acı oluyor Leylâ. Amma diyeceksin ki, "Biz birbirimize o kadar alışmamıştık ki."

Öyle değil hâlbuki Leylâ, alışmamıştık amma, alışabilirdik ve alışacaktık... Netekim verdiğin dost kalma sözünde durursan ve ben de burada kaldıkça alışacağız da... Sonra Leylâ bazen neler düşünüyorum bilersen, bütün bu bağlardan kurtulup başka yerlere kaçmak, çocukken rüyalarımı çalan sıcak iklimlere uçmak istiyorum... Amma yine de biliyorum ki Leylâm, bu imkânsız.

Çocukken ne iyiydi Leylâ, 5 arkadaşlık biz. Bu yekûn zaman zaman değişirdi. Ekseriya üç kalırdık. Bütün günlerimiz, Antalya kıyılarının o sıcak hattı-ı istiva iklimi bizi cenup beldelerine çektikçe, hayaller kurmakla geçerdik. Neler düşünmez, cenup denizlerinde ne şirin adalara sahip olmazdık. Bu hayaller hakikat olsaydı ve sağ bir de Robenson olsaydı eminim ki kıskançlığından çatlardı.

Ama bütün bunlar cemiyet içine girmeden, sosyoloji okumadan evvelki zamanda idi. Sonra cemiyet içinde çalışan insanları, çalışmayan insanları, açları, tokları, mesut olanları, mustaripleri gördük, büyük, küçük şehirlerde gözlerinde ümit parlayan.. bazen dizlerinde derman kalmayan insanları gördük.. Kan kusanların hikâyelerini, altın kusanların hikâyelerini ve daha neler dinledik bu şehirde. Kitaplarda okuduklarımız da caba.

Ne olursa olsun Leylâ bunlar mühim değil artık benim için. Benim için yalnız sen mühimsin. Bana kim ne derse desin hatta bir kıza bu kadar ehemmiyet ve kıymet verdim diye bana kızanlar bile olsa, aldırmayacağım ama sen ister dostum ol ister sevgilim, yeter ki hayatımda ol. Sen Leylâ bana geldikçe sana ihtiyacım olacak. Senden başka hiçbir isteğim yok. Seni muazzam aşka lâyük gördükçe ben, her şeyi yenebilirim Leylâ...

Düşün ki hayatta tek başımayım ve sen istersen hayatıma senden başka kimse giremez.

Bütün hal böyleyken senden katiyen Leylâm hayat hakkında tavsiye veya ne bileyim nasihat gibi bir şey de istemiyorum. Bana karşı alâkan yalnız dostça bile olsa, bu, bir

merhametten doğmasın... En nihayet iki arkadaş olalım amma bana acımana razı olamam.
Senden zaten hâl böyleyken [...]

.....
18 Ekim 1956

Sevgili Canım,

Geçen mektubumla hikâyeni göndermeği unutmuşum. Affet. Bakalım ne diyeceksin? Elbette harikûlâde yazıyorsun. Benim yaptığım, üç beş kelime bir düzeltme. Virgülüne bile dokunmağa gelemem yoksa. Ustam değil misin? "Ve sen daha demincek-yıllar da geçse demincek - Bıçkılanmış dal gibi ayrı düştüğüm - Ömrümsün sebebi, ustam, sevgilim..."

Ben şimdi "Uy Gelin" e çalışıyorum. Hemen hemen bitiyor. Yalnız iyice ısınmadığım mısırâlar var, onları ayıkladıktan sonra iletirim canım.

Sen ne haldesin? Üşüyor musun? Sana bastık, köpük sucuğu ve nuska göndereceğim. Bunlar bizim yerli kış çerezleridir. Üzüm suyundan yaparız. En iyileri Siverek'te yapılır. Oraya, kirvelerime ısmarladım. Bilir miydin, bütün Siverek kirvemdir benim. Ve bütün memleketim üstüme titrer oldu. Ha desem, mebus seçerler hani! Bu yüzden düşman, geri kuvvetler nerdeyse parçalayacak beni. Ama taktığım yok. Sade hakkımda efsaneler uyduruyor iki taraf da. Buna kızıyorum işte.

Kahven hazır, bir miktar. Kiloyu tamamlayıp iletirim canım. Evrenimde senden gayrı hiçbir nenler yok, bilmeni mutlak isterim.

Hasretle.

[imza]

.....
[Tarihsiz]

Leylîm, yarı canım.

Eve gelmeden gidip mektubunu aldım. Ne kadar şanssız adam olduğumu bir kez daha anladım. Ne olurdu o namussuz odacı mektubu bir gün geç atmasaydı! Ama "birinci" cıgarasından üç günde soğuduğuna göre, benim burada bu gecikme işi için hayıflanmam da boşuna! Mektupta yazdığına, anlattığına, orada yüz yüze iken ne diye hiç dokunmadın, dokundurtmadın? Bu kadar başarılı maske kullanamazsın (Bu deyim için beni affet, dilersen söv). Sevilmenin, hele senince sevilmenin, dellenesi, geberesi güzelliğini bilmez değilim...Ama sen de biliyorsun, buna hiç cesaretim olmadı benim. Belki de atavik bir alt-duyu kalıntısı. Mağara devrinden kalma bir "erkeksilik". Bi çeşit bozum olmak ihtimalini önlemek üzere konulan (kadından sevgi dilenilmez, istenmez, kadın alınır vs) sloganı. Bense, gene sıkımayayı,

gına getirmeyeyim, salt sevdim. Ötesini düşünmedim, düşünemedim Leylîm. Bir kez daha dinle, kafam da, yüreğim de senin uğruna canım. Ve nolursun bunu "aşırı" bulma. Hele bunu "her kişilere bol keseden ihsanlar dağıtma" şeklinde asla düşünme. Yüzüne karşı, eş dost (!), elâlem içinde de söyledim bunu: Seni hiçbir dost, büyük, küçük, yaşıt, hiçbir sevdiğim, hiçbir "tuttuğum"la bir tutamam. Bunu yaparsam, namussuz alçak sayarım kendimi.

Yaşamımın "a canım"deyimine lâıyk olmasını ne kadar isterdim Leylâ. Asıl sen, bol keseden vermiş oluyorsun bu deyimle. Yaşamım, hele bundan böyle, üzüntülü melânkolik, ağulu canım. Ne korkunç işe düştüm of! Seni zorlayamam, istemediğın, sevmediğın beraberliğe, aşka çağırمام, kendin de ne tek başınayken, ne de milyarlar insanoğlundun bir-yürek, bir-dilek, çağırdığı türküdeyken, bu yarımılığı, bu ölümden gayrı çaresi olmayan vurgunluğumu duymamazlıktan gelemem. Bunu "beşeri" bir hal saymanı isterim. Doğrusu da budur canım.

Bir de bir düşününü düzeltmek isterim: Sana kulluğumu, şair olma kapisine verip, iki de bir "sana bu lâzım, lâzım" dedin. Ortada elâlem içinde, düzeltmedim. Eğer meseleyi salt böyle alıyorsan, "acıma" içgüdüüne bağılı bir sempati demeyeyim de bir hoşgörölüğe saplanmış olursun. Sanırım böyle olmanı sen de istemezsin. Sonra işe kolayından alıp, "Oyun bunların hepsi Ahmedim" deyip, çözümsüz, yönsüz bırakman da yanlış canım.' 'Yanlış" deyimini hafifseme Leylîm, azâplar, yeri bellisiz (adsız ve kayıp) iç yaralar, hep bu "yanlış"lardan.

Oradayken sana saygısızlığım ya da saygısızlık başlangıcı sayılacak yeltenilerim oldu mu canım? Şimdilik bunları düşünebilecek, doğru bir çözüme varacak yetide değılim. Eğer olduysa, olmuşsa, affet, affet, affet...

Kimselerin evinde bir lokma yemezdim Leylîm. Arkadaş olsun, dost olsun, bu huyumdan illallah demiştir. Alınganlıkları çok bi çeşit gurur, minnet etmemek, açlıktan süzölüp gitmek bahasına da olsa, tuzuna payımı katmadığım bir sofraya oturmamak tutkum var. Sen de böyle olmadı canım. Hiçbir rahatsızlık duymadan oturdum sofrana, yanı başına hem de! Senin ötekilerle bir tutulamayacağını bir delil say bunu istersen. Uyurken azap çektiğimi inkâr gelemem.

.....

Leylim Leylim

Ahmed Arif'ten Leylâ Erbil'e Mektuplar

1954 - 1959

- ve 1977'de son mektup-

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

XIII
OKTAY'A MEKTUPLAR

I

Ankara 8/12/37-Saat 21

Kış kıyamet
Macar lokantasında yazıyorum
İlk mektubumu.
Oktaycığım
Bu gece sana bütün sarhoşların
Selamı var.

II

Ankara 10/12/37-Saat 14.30

Şuanda dışarıda yağmur yağıyor
Ve bulutlar geçiyor aynadan
Ve bu günlerde Melih'le ben
Aynı kızı seviyoruz.

III

Ankara 1/1/38-Saat 10

Bir aydan beri iş arıyorum, meteliksiz.
Ne üstte var, ne başta.
Onu sevmeseydim
Belki de beklemezdim
İnsanlar için öleceğim günü.

ORHAN VELİ KANIK

Sevgili Attilâ Abi,

Ankara'daki güzel günleri, özellikle evinizde geçirdiğim geceyi, inanın, bütün hayatım boyunca "mutluluk saatleri" olarak anımsayacağım.

İstanbul bir kâbus gibi üstümde yine. Neyse, çalışmak, kimseleri dinlemeyerek uğraşıp didinmek tek avuntum. Hemen eski yazımı ilerletmeye başladım. Eski yazı öğrenmeye geçen yıl başlamıştım, ama hayli boşladım sonradan. Bu antoloji işinde, eski yazı metinleri sökmeden başarılı olamayacağım kanısındayım. Öğretmenim, yetmişini aşkın bir edebiyat öğretmeni

emeklisi, on beş günde kıvır diyor bana, yoksa adamdan sayılmazmışım. İşte elimden geldiğince çabalıyorum. Cemil Süleyman Alyanakoğlu'nun "Siyah Gözler" romanını okuyoruz birlikte. Çok ilginç bir yapıt. Antolojinin oluşturulmasıyla ilgili bir rapor hazırlayacağım size.

Ankara'ya getireceğim. Birlikte düzeltiriz. Sonra asıl çalışmaya girişirim...

Hilmi'ye kitap meselesini söyledim, memnun oldu, bu ayın bitiminde Ankara'ya, Bilgi'ye gelecekmiş.

Haldun Bey'e de söyledim basım işlerini. O da teşekkür etti.

Bodrum'la ilgili adları teker teker gözden geçirdim, bana en uygun olarak "Her Gece Bodrum" göründü. Siz de beğendiyseniz "Her Gece Bodrum" olsun kitabın adı. Nasıl heyecanlıyım bilemezsiniz. Beğendiğinizi Ayşe'ye söyledim, havalara uçtu. Ayşe pek az kitap okumasına karşın çok önemsiyor kitabı. Size özellikle saygı duyduğunu iletmemi istedi.

Politika gerçek bir cadı kazanı, sormayın, kıyametler kopuyor, bir avuç insan birbirini gırtlaklayacak neredeyse. Ortalık'ın altı günü Ankara izlenimleri verdim, artık bir hafta uğramam Disk satın alacakmış galiba o zaman durum ne olur hiç kestiremiyorum. Bir yandan "Madame Bovary" serisi bir yandan da üç hikâyenin yazımı... Önce size anlattığım, zor ilişkili hikâyeyi yazıyorum. Fena değil hastamızın durumu...

İşte benim ilk günden haberlerim...

Sizi yakından tanıdığa ne çok seviniyorum, asla hissedemezsiniz. Asla, diyorum, çünkü yıllardır hiçbir insan ilişkisi (kendimin ve başkalarının) benim için böyle anlamlı, umut verici olmadı. İnsanın insana kaba güçle yaklaşmasına "sosyalizm" adı verilen bu korkunç ayrımlar ortamında her sözünüz, her davranışınız, belki eski bir niteleme olacak ama, gerçekten yalvaçsı.

Çok, pek çok teşekkür ederim size.

Ahmet Bey'e ayrıca yazdım.

Basım işleri konusunda bilgi verirseniz ve romanın adını kesinleştirebilirsek çok sevineceğim; çünkü Türk Dili'ne roman günlüğü yazısını bir hafta içinde yetiştirmeliyim. Bu da romanın adı kesinleşmeden gerçekleşemez sanırım. Buket Hanım'ın (bu hanım sözcüğüne de illet oluyorum) böreği her yutkundduğumda tatlandırıyor ağzımı. Biraz senli benli oldu belki, ama dayanamayıp Ortalık'a yazdım.

Buket'e ve size sonsuz saygılar.

Bir an önce sizi yeniden görebilme umuduyla.

Selim İleri (12. 11. 1976)

İş Mektubu

Tarih

Sayın Satış Yetkilisi,

İşyerimizde mevcut olan fotokopi makinesi ve yazıcılarda kullanmakta olduğumuz toner ve kartuşların yenilerinin alınması gerekmektedir. Bayisi olduğunuz markadan istemi olduğumuz malzemelere ait liste aşağıda gösterilmiş olup, malzemelerin tarafımıza ödemeli gönderilmesini rica ederiz.

Saygılarımızla

İmza

İsim

ÖRNEK ÇALIŞMA SORULARI

1. “Burada bir adam var. Onun hakkında birçok belge ve delillerim var. Ben gerçek bir portre çizmeye çalışacağım.” diyen bir yazarın yazdığı yazı türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Makale
- B. Öz yaşam öyküsü
- C. Yaşam öyküsü
- D. Anı
- E. Eleştiri

2. Edebiyatımızda aşağıdaki düşünce yazılarından hangisi diğerlerine göre daha az örneği bulunan bir türdür?

- A. Makale
- B. Deneme
- C. Anı
- D. Gezi yazısı
- E. Öz yaşam öyküsü

3. Aşağıdaki seçeneklerden hangisi resmî yazışma türlerinden biri değildir?

- A. Dilekçe
- B. Edebi mektup
- C. Karar
- D. Tutanak
- E. Rapor

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde mektup türü ile ilgili olarak bilgi yanlışlığı yapılmıştır?

- A. Konu sınırlaması yoktur, hemen her konuda yazılabilir.
- B. Roman gibi bazı yazı türlerinin içerisinde de yer alabilir.
- C. Kamu kurumları arasına yazılan mektuplara resmi mektup denir.
- D. Gazete ve dergilerde herkesin okuması için yazılan mektuplara açık mektup denir.
- E. İş mektuplarında ve dilekçelerde tarih ve adres sağ alt köşeye yazılır.

5. Mektup türüyle ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A. Yazar herhangi bir konudaki görüşünü karşısındakine kabul ettirmek amacıyla mektuba başvurur.
- B. Kişilerin bir haberi, bir durumu başkasına iletme için yazdığı yazılardır.
- C. Fuzuli'nin "Şikâyetname" adlı eseri edebi mektup türünün ilk örneklerindedir.
- D. Tanzimat'tan sonra gazetelerde yayımlanan birçok mektup görülmüştür.
- E. Mektuplar yazılış amaçlarına göre çeşitli isimler alabilir.

6. Mektup türü ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A. Mektuplar; edebî, özel ve resmî olarak üçe ayrılmaktadır.
- B. Mektup yazılırken çizgisiz, beyaz kâğıt kullanılmalıdır.
- C. Mektup yazılırken okunaklı el yazısı tercih edilmelidir.
- D. Mektup yazılan kişiye uygun hitap kullanılmalıdır.
- E. Mektup yazarken kurşun kalem kullanılmalıdır.

7. Bir kişinin kendi hayat öyküsünü anlattığı yazı türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Otobiyografi
- B. Biyografi
- C. Mektup
- D. Anı
- E. Sohbet

8. Ünlü kişilerin yaşam öykülerinin başkaları tarafından anlatıldığı yazı türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Biyografi
- B. Anı
- C. Mektup
- D. Rapor
- E. Otobiyografi

9. Mektupların sağ üst köşesinde aşağıdakilerden hangisi bulunmalıdır?

- A. Adres
- B. Hitap sözcüğü
- C. İsim soy isim
- D. Tarih
- E. İmza

Cevap Anahtarı

- 1. C
- 2. E
- 3. B
- 4. E
- 5. A
- 6. E
- 7. A
- 8. A
- 9. D